

Napříč kavárnou

V kavárně Tůmovce seděl mladý muž.

Jednou nohou byl v hrobě a druhou rukou ve vlasech, které se mu vlnily. Chvilí něco psal v potu kavárny a pak zase četl.

Kde se vzala, přišla sem dívka. Se sukní vertikálně pruhovanou a s náprsenkou. Měla modřínové punčochy; tak krásnou slečnu bys nenašel, kdybys ji hledal po celých Sudetách a v neděli.

Pan vrchní Kroužek vzal za kliku, pootevřela rty:
„Bílou kávu!“

Upravila si kaštanovou alej vlasů, a sotva se trochu zadívala po kavárně, začal mladý muž přemýšlet; tužka, kterou chtěl naslinit, zastavila se na křižovatce.

Dívali se na sebe pátravě, jinak to zpočátku nejde. Jako by měla v očích „Zde jest koupání zakázáno. Obecní úřad“.

Haló, haló, Hásek, právník!

Tady inženýr Trávník!

A hosté si narovnávali kravaty v černé kávě.

Slečna měla nohy přes sebe.

Mladý muž křížoval očima, jeho nedočkavé ruce v duchu rozhrnovaly krajkovinu na prsou dívky. Stoupala a klesala, nezaměstnanost je strašlivá rána; při náklonnosti hraje vždycky od nepaměti a patnácti roků důležitou roli slovo mluvené a gestikulace. Mladý muž pro vzdálenost k dívce byl nucen mlčet. Gestikulaci omezoval na

1. česání vlasů,
2. vypínání hrudního koše,
3. jednou nejistě přešel svoje knoflíky.

Kdyby ji byl potkal na ulici, řekl by: „Promiňte, slečno, ale vy jistě nemáte sirky!“

Kdyby ji byl potkal na nábřeží, byl by řekl: „Slečno, moje maminka je zaměstnaná v Národním divadle, jestli chcete, můžu vám přinést rukavice s takovými třásněma, jako nosí Violetta, maminka je veme v garderóbě. Ukažte ruku, vemu vám míru.“

Jenže mladý muž si kousal nehty; musel se velmi trápit vzdáleností dívky, jako by mezi nimi ležely kaménky,

největší trápení na světě jsou

! MOČOVÉ KAMÉNKY!

Objednejte si včas v lékárně

„U ANDĚLA“

naše pilulky

Jeden host se uprdl sám pro sebe; byl to známý předák fašistů.

„Je líbo pečivo? Pečivo!! Pečivo!!!“

Venku padal sníh. Slané housky začaly vlnout.

V mladém muži sesypalo se odhodlání: uchopil z haldy novin na židli narovnaných *Gentlemana s Erosem* a držel je slavně, aby je dívka viděla.

Pozachvěla se a zaposlouchali se do sebe očima. Její pohledy přicházely určitě, jako vánoce.

Mladý muž hledal vášnivě na dně žurnálů a vystrčil *Salón*. Dívka se pohnula: „Ach, jak jsem ráda, že má být v Dejvicích, teď je venku tak ošklivě“ — a začala si recitovat: „Zima k nám přijela na saních, radujte se, dítky, za oknem jsou kvítky.“

Mladý pán zvětšoval svoje úsilí. Vydoloval z hromady novin *Tribunu*, šťastný semafor, a radost projela bez zastávky slečniným tělem: „Ááá, on je mecenáš...!“

V mladickém věku uchvacuje nás sdílnost. Milencům by měli vypáčit jazyk, umíráme přívačem vlastních slov; mladík uchopil *Lidové noviny*. Dívka se nad nimi miloučky usmála: „Tak, tedy je z Moravy! To budeme spolu jezdit ve vlaku, já mám také ráda Moravskou oděvní společnost,“ a mladík jí drolil svoje oči za blůzu.

Potom vzal do rukou *Národní politiku*. „Ráda bych věděla, jestli ta čubinka, co má můj milý, je vlčák nebo dobrman. Raději bych měla vlčáka, má takový měkký čumák a tlapky, budu ho vodit koupat k navigaci,“ — a když spatřila, že drží *Reformu*, byla ráda, že jeho tatínek je živnostník, protože mu jednou odkáže zlaté hodinky s tlustým řetězem.

Reforma!

Střemhlav se začervenala a zavřela si po stranách otevřenou sukni.

Na věži odbila hodina; bude bít druhá. Byli již do sebe úplně zamilováni a věděli o sobě mnoho, vždyť se jí také pochlubil *Právem lidu!* „Dobře, že má sociální citění,“ říkala si dívka. „Dneska ho má už každý, bylo by to velmi neslušné, kdybychom ho neměli.“ A také ukázal *České slovo*, „snad se mi, Ježíši Kriste, neopíjí a nehraje karty — jak tomu mám rozumět?“

Jeho tvář zůstávala nevinnou.

Po chvíli, která se zdála věčností, rozvinul se jí na obou tvářích úsměv:

„Aha, chtěl mi tím říci, že je v československé církvi, odpusť mi, miláčku, odpusť mi hříchy moje!“

Mladý muž opět hledal v novinách a za jeho duši promluvilo *Národní osvobození*. „To nevadí,“ uklidňovala se dívka, „to už ho nějak odnaučím, že se ve všem přebírá.“ Když uviděla *Venkov*, pokorně si musela vzdychnout: „Neurvalost sluší mužům, když je začínáme milovat, títí“ — a zadívali se do sebe jako na dno Macochy. Kámen do ní padá 5 minut.

V šesté minutě zamával jinoch *Českým automobilistou*,

vrchol sezóny; sympatie její vystoupily na špičky, i začal psát psaní. Pan vrchní Kroužek umí se najednou mračit a smát, odevzdal psaníčko slečně. Ona ho spolkla, ó ano, ó ano! Přijde na rande, a jak ráda!

Mladíku! Co jste to provedl, co jste to vyvedl? Zba-vený všech smyslů! Nevěda, co radostí činíte, uchopil jste *Pražský ilustrovaný zpravodaj!*

„V O L E“

řekla nahlas dívka. Zaplatila a odešla uražena do neznáma.

Neplačte, má milá, neplačte, co si počnu s tolika slzami, když venku taje!

„Je libo pečivo? Pečivo! Pečivo!!!“

MUŽ, KTERÝ MÁ DOST ČASU

Svět byl v krizi. Život a průmysl dějin vstřebal veškeru kinetickou energii, která byla v řítící se ručičce hodinové, a čas lidem už nestačil. Rychlovlakové tempo života vystupňováno k šílenství rozbíjelo se bolestnými ranami existencí na hrotech ručiček hodinových a uštváno na stadiónech ciferníků, jak cyklista po šestidenních závodech, klesalo za oběť době. Co bylo platno využití pohybové teorie v Einsteinově zásadě relativity, k čemu byly minimální okamžiky rozkoše, stanovené vládou. Čas byl příliš krátký lidem od noci ke dni a od oběda k obědu, od narození k smrti. Bylo třeba nabyt více času.

Tak soudili i veliký básník a veliký detektiv, kteří letěli dvousetkilometrovou rychlostí ulicí novoyorskou ke svému domovu. Jejich myšlenky vězely v jejich kapsách na schumlaném prostěradle novin, které hlásily, že se vyskytuje na zemi člověk, který má času dost.

„Najdeme ho,“ řekl velký detektiv, zasunuje čtyřbokou dýmku do koutku úst a tváře se neodvratně přesvědčeně.

Veliký básník byl v tu chvíli ujištěn, že člověk s časem bude nalezen. V duchu jej již oslavoval epickou básní o 12 zpěvích, neboť tvořil s tempem doby, ne jedno divadlo za sezónu, jako kdysi oficiální dramatici, nýbrž průměrně 659 veršů za krychlovou vteřinu. Veliký básník byl přesvědčen, že člověk s časem bude nalezen a využitkován do krajnosti.

Vždyť podloudný obchod časem se rozmohl šílenou měrou. Soukromníci jej přenechávali v balících, ponechávajíce jen nejnútnejší chvíle života pro sebe. Čas vězňů byl rekvírován a konzervován pro státní úřady a armádu. Presidentu republiky věnovali dělníci a ctitelé po dvou, třech i pěti minutách svého odpočinku, a malé děti, dosud

nerozumné, byly rodiči o čas hanebně připravovány. Ale různost časů lidí vedla k nekonečným a dalekosáhlým konfliktům v rodinách a správě státu. Konstrukce světa se hroutila, vír pokroku zmítal jím v křečích, a zkáza země volala zoufalými hlasy po někom, kdo má času dost.

„Najdeme toho člověka,“ řekl detektiv, zasunuje do levé kapsy revolver, do pravé náhodou nalezené předměty, jako šroubek, spínací špendlík, vlásenku, knihu uznaného poety a jiné předměty, vesměs bezcenné, kdo však ví, k čemu budou dobré.

Veliký básník a detektiv probíhali se nejrušnějšími třídami, svištěli jako střely k nebi v rychlostních zdvižích, ponorkami provrtávali hladiny řek a v nejrůznějších přestrojeních (neboť to jest nevyhnutelné) hledali člověka, který má času dost. Vášeň jejich očí a chvat nohou zanesly je oceánem třístakrát divočejším než za starých pomalých let, letadlem letícím dvojnásobnou rychlostí světla, a vůlí bezmezně prudkou do středu končin, kam civilizace a kultura doby zalétala jen rádiovými stanicemi a telegrafem nádraží. Život zde nevysílil dosud své možnosti běhu, a lidé mezi prací měli čas dýchat, a i když jim nebylo dopřáno políbit své milé, v autech mezi ministerstvy, na pochůzkách směli vzpomenout na staré doby, kdy dědeček mohl s babičkou prosedět za mlada hodinu na stráni za nádražím, prosnívaje okamžik tiché a čisté, pramenité lásky před západem slunce. Mohl ji i za ruku vzít a na rty ji políbit. A nezaměstnaní dělníci, kteří právě nebyli nuceni kvapit s demonstračním průvodem anebo na rychlolisu tisknout letáky stávek, mohli i říci mezi sebou: Bylo to asi krásné.

Veliký detektiv uvolnil krok. Kolem nich mizely stromy silnice za Prahou, vily s červenými střechami tonuly v minulosti chvil a tyčky v plotech utíkaly nazpět rychlostí telegrafních stojanů, viděných z vlaků. Bylo třeba státi se méně nápadnými v podivné zemi, a proto se oba převlékli za dvojici bučících krav a uháněli travnatým venkovem za Prahou, vesele se ohánějíce ocasy.

Veliký básník zastříhl ušima, neboť veliký detektiv roz-

táhl nozdry — věřil. Detektivovo chřípí se zachvělo. Zastavili u plotu malé venkovské stanice se zvonivým jasným signálem. Detektiv měřil pohledem tloušťku hromosvodu a otisky dámských střevíců na zemi. Náhle sotva patrný záblesk radosti prošlehl jeho zrakem. Leč velikému básníku neušel. Bylo nesporné, že veliký umělec kriminalistiky rozřešil záhadu tajemné existence člověka s dosti časem. Na zdi bylo neumělou rukou ve výši jednoho metru napsáno: Kdo to čte, je vůl. — Detektivovou tvář přelétl spokojený úsměv a veliký básník odehnav dotěrné mouchy zhluboka odbučel.

Zatím lidé v dálce se štváli pro kousek zlatého zvuku požírajíce kilometry a zatajujíce dech. Plíce civilizace zvedaly hrudník světa nepravidelnými záchvěvy závodního běže před cílem. Oči žurnalistiky se napjaly a i nejzatemněnější kočí říkal: Teď se něco musí stát. — Krize rychlostní dostupovala vrcholu. Hodina zhroucení se neodvratně blížila, vše záleželo na nalezení dostatečné zásoby nového času. Budoucnost byla vyčerpána, životy dětí až do desátého kolena vzaty na úvěr předem, čas znamenán na burze bláznivým číslem — stroje a lidé padali uštívání na ulicích. Přijde již ono spásné slovo: nalezl jsem?

A zatím u předpražské staničky (podle prastarého kalendáře by bylo nedělní odpoledne) si spokojeně bučel detektiv. Z dálky se ozýval zpěv: Silnice bílá přede mnou... a pan Neděle s kloboučkem na holi vracel se z výletu. Gumový límec odepjat mu visel přes rameno, hlava se pohoupávala v rytmu chůze a oči bloudily z lesů do lesů, z hor do hor a do nebe.

Nádražním náspem se řítíl elektrický D-vlak, rozpaluje se letem do bíla. Stanice zaduněla jeho příjezdem, průvodčí hvízdali a pan Neděle se dal poklusem s vršíku k nádraží. — Znovu zahvízdali a vlak zmizel, jen kolejnice se chvěly jeho vzpomínkou.

Pan Neděle doběhl na nádraží, zaklel, ale pak, zastydév se, řekl odevzdaně: „Eh co, ať si jede, počkáme na druhý, času máme dost.“ Chtěl usednouti na patník před stanicí, ale vtom poblíže stojící kráva zasunula do koutku své

tlamy pěknou anglickou dýmku, skokem stála před ním a řekla: „Pane, zatýkám vás pro dobro civilizace. Jsem velký detektiv.“

Veliký detektiv odepjal hbitě své výmě a na jeho pasu se zatřpytila jasná hvězda detektivů. Veliký básník vyhazoval radostí.

Detektiv vítil se na stanici: „Zvláštní vlak! Telegrafujte! Člověk, který má dost času, nalezen. Joe Bill, detektiv.“ Nádražní budova burácela jeho rozkazy. Rozčilení zmocnilo se zvonků a slov, dráty praskaly ztřeštěnou slávou, svět byl zachráněn. —

Veliký detektiv vrátil se ven pro pana Neděle, ale ten ležel spokojeně na trávě a chrápal. Vedle něho ležel veliký básník a snil jistě největší ze svých básní.

„Vstávat!“ zahřměl detektiv, „spěchejte, musíme zachránit civilizaci.“

„Dost času,“ odušil pan Neděle a obrátil se na druhý bok.

Veliký detektiv pohleděl na oba spící, pak přes jejich hlavy na lán obilí a hru korun stromů, na bílý obláček na nebi. Nikde neletěl aeroplán. Pomyslel na řev peněz a industrie, na šílenou rotaci železných kol soudobého života tam za vodou, na smutek zaměstnání, na beznádeji ctižádosti, na zoufalost zápasu pro nic za nic, na vše, co nemá být, a na to, co v lidech spí, a řekl: „Bodejť, máme dost času,“ a položil se podle obou přátel. Nad ním plulo vysoké nebe.

Přednosta stanice vyhlédl ze dveří, když vlak stál již připraven. Usmál se a pravil jen: „Máte pravdu,“ a pak šel na blízkou paseku sbírat jahody.